

Posudek bakalářské práce

Autorka: Daniela Elnarová

Název práce: Využití biografie v individuálním plánování u klientů s demencí

Oponentka: PhDr. Hana Janečková PhD., katedra sociální práce ETF UK

Autorka si pro svoji práci zvolila téma demence a zlepšení kvality života lidí žijících s tímto typem kognitivní poruchy. Jde o důležité a stále aktuální téma zejména v souvislosti se stárnutím populace a celosvětovou epidemií demence. Ne příliš zřetelně stanovila cíl své práce, proto spíše jen popisuje, na čem bude pracovat. Práce je tedy především deskriptivní, psaná jednoduchým, ale dostatečně srozumitelným jazykem. Je třeba ocenit, že z nepřehledného množství literatury na téma demence, a s ohledem na šíři celé problematiky, dokázala vybrat ty podstatné a zajímavé informace.

Na prvních 34 stranách své práce věnuje pozornost stáří a proměnám tělesné, psychické i sociální existence člověka v průběhu stárnutí. Zvláštní pozornost věnuje demenci, jejím projevům, fázím a formám, zejména pak Alzheimerově chorobě. Podrobně popisuje péči o osoby s demencí v jednotlivých stádiích jejího vývoje.

Za důležitý nástroj péče o člověka s demencí považuje autorka individuální plánování (IP), kterým se zabývá v 5. kapitole. Definuje základní pojmy spojené s IP. Všimá si role IP při zlepšování kvality péče a na základě prostudované literatury (Bednář, Hauke) hledá význam IP pro každého uživatele služby i pro pečující personál. Podtrhuje autonomii člověka, který dostává možnost prostřednictvím IP ovlivňovat svůj život, uplatňovat své preference, práva, potřeby. IP také umožňuje sjednocení přístupu v interdisciplinárním týmu ke každému jednotlivému klientovi. Známou autorku publikace o individuálním plánování, Marcelu Hauke, bohužel přejmenovala na Heuke (s. 22). Zaujalo ji téma komunikace s lidmi s problémem v oblasti komunikace.

Celá kapitola 6.1 je věnována psychobiografickému modelu péče, který autorka nekriticky přejímá z dostupné literatury a podrobně předkládá někdy těžko srozumitelné termíny (oživení duše, životní elán jako původ živosti, Böhmova péče) a teorii o regresivním jednání seniora a opětovném nástupu dřívějších způsobů chování. Podtržení významu biografie pro poznání individuálních potřeb, silných stránek člověka a zdrojů jeho odolnosti patří k silným stránkám této bakalářské práce. Autorka dobře rozpoznala, že také reminiscence pracuje s životním příběhem.

Na možnost využití reminiscenčních metod a životního příběhu v individuální práci s klientem poukazuje autorka v praktické části, které je věnováno 19 str. textu. Jejím cílem bylo vyhodnotit možnost zapojení těchto metod do individuálního plánu klienta. Na základě mapování aktuální životní situace a potřeb klienta při čerpání služby denního stacionáře a na základě podrobně zpracovaného životního příběhu předkládá autorka své návrhy propojení získaných informací s možnými aktivitami klienta, které popisuje v návrhu individuálního plánu. Zde by autorka mohla lépe propojit zjištěnou aktuální potřebu (situaci) se stanoveným cílem a navrženým způsobem podpory (např. v druhém cíli nedává moc smysl propojení situace „pracoval v traktorce... zajímal se o technické stroje“ s cílem „zamezit sociální izolaci“ a aktivitou „prohlížet obrázky starých traktorů“; podobně v třetím cíli „udržování tělesné kondice v rámci sociálního začleňování“ opět nabídka individuálního cvičení vsedě a na motomedu sociálnímu začleňování moc nepřispívá ani moc nesovisí se zálibou klienta v cestování a výletech (zde je snad výjimkou zmínka o využití funkce panáčka v google-maps). Životní příběh klienta navíc nabízí daleko více podnětů, které by plánování aktivit mohlo odrážet (např. různé aktivity související se životem na statku, kanisterapie, oblíbená jídla, katolická víra, kreativní aktivity vztahující se k automobilismu, cestování atd.)

V rámci případové studie pak autorka experimentálně ověřuje využití techniky reminiscenční koláže pro citlivé rozvinutí vzpomínek na dětství, ke kterým se klient rád vracel a jejichž podpora je rovněž jedním s cílů navržených v individuálním plánu. V kapitolách 9.4.4. a 9.4.5. pak podrobně popisuje proces tvorby koláže ve spolupráci s klientem, provádí reflexi tohoto procesu a sebereflexi, hodnotí dosažený výsledek (zlepšení komunikace, získání nových informací o životě klienta, nový pohled na člověka s demencí a jeho skrytý potenciál, podněty pro personál).

Její případová studie ukazující názorně proces zapojování životního příběhu vybraného klienta do individuálního plánování v denním stacionáři pro seniory, a to nejen teoreticky, v podobě návrhu intervencí, ale i prostřednictvím aktivní realizace jedné z reminiscenčních technik, umožnila autorce práce potvrdit pozitivní přínos tohoto postupu pro klienta i pro personál zařízení.

Gramatické chyby nejsou četné, nicméně na s. 24 v posledním odstavci nejsou v pořádku gramatické vazby (zpracuje metodika). Také na s. 28 jsou chybné vazby: Neomezují se pouze ke strohému pohledu...nové přátelství, které hrají... Na s. 47 Klient se vrací do doby...kdy se cítí nejistí. Na s. 42 je v prvním odstavci zřejmě neúplná věta, není řečeno k čemu autorka přistoupila.

Výčet použité literatury je velmi rozsáhlý a citační kultura je dodržena.

Závěr: Bakalářská práce není rozsáhlá, má jednoduchou, ale logickou a srozumitelnou strukturu, opírá se o relevantní zdroje, které odpovídajícím způsobem cituje. V praktické části autorka nabízí zajímavou, prakticky zaměřenou případovou studii. Hodnocení práce reaguje zejména na nedostatečné využití biografických informací v navrženém individuálním plánu, na určitý nesoulad mezi popisem situace, stanovenými individuálními cíli a navrženým způsobem podpory. Odráží také tendenci autorky k jednoduchému referování a prostému přejímání informací z dostupných zdrojů v teoretické části práce.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení **stupněm C**.

V Praze 4.9.2021

Hana Janečková

Otázky:

- 1) Navrhněte, prosím, které další informace z biografie Vašeho klienta může sociální pracovník využít v individuálním plánu a jak?
- 2) Vysvětlíte pojem sociální izolace a sociální začleňování. Co to konkrétně znamená v případě Vašeho klienta a jakým způsobem byste mohla sociální začlenění posílit s využitím poznatků o jeho životě, zvycích a potřebách?